

UPP-centrum

Lars Hellgren

Uppdraget

- Utvecklingscentrumets uppgifter skall vara att samla, koordinera och föra ut evidensbaserad kunskap om och metoder för att identifiera, förebygga, ge tidigt stöd och behandla barn och unga som riskerar att utveckla svårare psykisk ohälsa.
- **D.v.s. riktad prevention**

Uppdraget

- Vem kan förebygga? Vem kan se och höra tidigt?
- Viktigaste arenorna för att förebygga och tidigt upptäcka är förutom de "privata" familjerna
- de "offentligt finansierade" förskolorna och skolorna och skolornas fritidsverksamheter
- men också barnens och de ungas fritidsarenor
- och de idéburna organisationernas arenor?

Ett kunskapsstöd och metodstöd

- ”skyndsamt **inventera** vilka metoder som används i landet”
- sammanställa och utvärdera metodernas kunskaps- och/eller evidensgrund
- initiera utvärdering av metoder som används som inte tidigare utvärderats
- föra ut kunskap om effektiva metoder till kommuner och landsting

Inventeringen

- Sammanställning av inventeringen lämnades till regeringen 17 nov 2008: **”Metoder som används för att förebygga psykisk ohälsa hos barn – en nationell inventering i kommuner och landsting”**
- Delrapporter kommer att publiceras nu i vår
- DN-debatt: ”Oreda präglar insatserna mot barns psykiska ohälsa”

Inventeringen

- Det finns behov av
 - att utvärdera metoder och dess effekter för barn och föräldrar
 - nationellt stöd vid val av metoder
 - nationella insatser för utbildning i och implementering av metoder
 - att klargöra olika verksamheters uppdrag och utifrån detta diskutera val av metoder

Metodstöd

- Kan forskningsstudier och resultat från USA, Canada, Australien hålla för svenska förhållanden?
- Först nödvändigt att **evidensvärdera** / gradera tillgängliga vetenskapliga studier om aktuella metoder
- Sen utvärdera hur evidensstarka metoder **fungerar under svenska förhållanden**
- **därefter** möjligt att **rekommendera** och föra ut metoder till kommuner och landsting

Metodstöd

- UPP initierade ett evidensgraderingsprojekt hos **SBU** för familjestödsprogram och skolprogram – klart våren 2010
- UPP har också **gett uppdrag** till svenska universitet och forskningsinstitutioner att **utvärdera flitigt använda** föräldrastödsprogram och skolprogrammet prevention i skolan – klart 2012-2013

Metodstöd

- **Multicenterstudie** (Örebro universitet: COPE, Föräldrakraft, Komet, de otroliga åren och Connect)
- **Implementering och utvärdering av Family check-up** (Göteborg)
- **Implementering och utvärdering av programmet Prevention i skolan – (PS)** (år 4-9 Stockholm)
- Långt komna diskussioner med Lunds universitet om utvärderingsstöd av **Marte meo för lärare**

Annat utvecklingsstöd

- Positiv utveckling genom forskningsbaserade förebyggande insatser (**PUFF** - Örebro)
- **Komet** för föräldrar till ungdomar 12-18 år (Presens - Sthlm)
- Forskningsstudie om **familjehemsplacerade barn** (Malmö kommun)

Kunskapsstöd

- UPP-centrum ska arrangera regionala kunskapskonferenser
- UPP-centrum ska beställa tvärprofessionella uppdragsutbildningar
- UPP-centrum ska beställa kunskapssammanfattningar – uppdrag till experter (färdiga efter sommaren 2009):
”lättillgängliga”
- 1) ledsna barn; 2) ängsliga och oroliga barn; 3) bråkiga barn; 4) barn som tänker annorlunda; 5) barn som far illa

Kunskapsstöd

- Grundbult: **gemensam kunskapsplattform** för framgångsrikt **långsiktigt samarbete**
- Samarbete helt nödvändigt för framgångsrik **riktad prevention** liksom långsiktig planering
- **Centrala teman:** risk- och skyddsfaktorer och sårbarhet och stress

Kunskapsstöd om samverkan

- **”Tänk långsiktigt!** En samhällsekonomisk modell för prioriteringar som påverkar barns psykiska hälsa”
- **”Agera Långsiktigt”** kommer i vår
- **”Gränsöverskridande ledarskap och styrning –** förutsättningar för preventivt arbete med barn och unga”
- **”Individen i centrum.** Det är bättre att stämma i bäcken än i ån

Att förhindra utanförskap

- Utanförskap påverkar självbild, framtidstro, lust och engagemang
- Utanförskap orsakar lidande och stress
- Utanförskap är en riskfaktor för psykisk ohälsa
- Utanförskap kostar enorma pengar

Vem vågar fatta långsiktiga beslut om samverkan

Kunskapsstöd

- Riskfaktorer – Skyddsfaktorer
- En **riskfaktor** är en faktor som ökar risken för svårigheter senare i livet
- En **skyddsfaktor** är en faktor som minskar risken för svårigheter senare i livet
- En riskfaktor är inte = orsak

Risikfaktorer på individnivå

- **temperament och personlighet** (bristande känsloreglering, impulsivitet, oräddhet, känslomässig flackhet)
- **problembeteende** (hyperaktivitet, aggresivitet, droganvändning)
- **kognitiva problem** (begåvningshandikapp, låga skolprestationer, bristande social kognition)
- **fysiologi och neuropsykologi** (tidig pubertetsutveckling, ADHD)

Riskfaktorer i familjen

- **föräldra-barnrelation** (bristande uppfostringsmetoder, bristande anknytning)
- **våld i hemmet** (misshandel och övergrepp, att bevittna våld)
- **föräldrars psykopatologi** (depression, missbruk, kriminalitet hos förälder)
- **familjestruktur** (föräldrakonflikter och skilsmässor, ensamstående förälder, ungt föräldraskap, stor familj, låg socioekonomisk status)

Risikfaktorer i närsamhället

- problematiska kamratrelationer
- bristfällig skolmiljö och anknytning till skolan
- bristfälliga förhållanden i bostadsområden

Risikfaktorer i samhällets struktur, funktion och normer

- Ökande segregation med utanförskap
- Ökande inkomstklyftor med utanförskap
- Utbredd arbetslöshet med utanförskap
- Ökande förekomst av utanförskap i fattigdom

Att diskutera

- Hur kan idéburna organisationer påverka utanförskap?
- Hur kan UPP-centrum samverka med idéburna verksamheter?
- Vore kunskapsstöd i någon form av intresse?

Tillsammans kan vi nog bli starka

